

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРОГНОЗУВАННЯ НАН УКРАЇНИ»

Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля

Збірник тез
VI Міжнародна науково-практична конференція

22 травня 2023 р.

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Ірпінь
2023

Секція 7

Україна – формування післявоєнних можливостей для розвитку бізнесу: погляд молоді

Міняйленко Інна Валентинівна,

канд. екон. наук, доцент

ORCID ID 0000-0002-0388-6199;

Щур-Донець Олекса Ігорович,

*здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,*

Національний університет

*«Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка»,*

м. Полтава, Україна

ORCID ID 0000-0001-9509-8212

ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Останнє десятиліття українська та світова економіка у цілому потерпають від постійних викликів сучасності. Для України найбільш відчутними стали: збройний конфлікт на сході держави (2014 р.), стрімко прогресуюча пандемія COVID-19 (2019 р.) та її подальша чергова хвиля, пов'язана з вірусом SARS-CoV-2 Omicron (2021 р.). А від 24 лютого й до сьогодні Україна перебуває в стані повномасштабної війни. Відтак економічні показники продовжують зазнавати зниження. Щоправда поточна підтримка з боку країн-партнерів зміцнює переконання у тому, що після закінчення війни Україна отримає необхідну допомогу, яка буде націлена на відновлення економіки.

Однак у першу чергу коротко зазначимо теперішній стан України, та як бойові дії вплинули на економічний сектор держави. У цілому збройний конфлікт між росією та Україною призвів до прямих збитків інфраструктури останньої у розмірі 114,5 млрд доларів станом на 5 вересня 2022 року.

Серед негативних макроекономічних факторів виокремлюють:

- відтік іноземного і внутрішнього капіталу з країни;
- тривалий період була призупинена міжнародна логістика, що відобразилося у застої внутрішньої торгівлі в державі;

Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції
«Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля»

- посилення міграційного руху людських ресурсів;
- інфляція, падіння купівельної спроможності національної валюти тощо.

Одним з найважливіших макроекономічних показників є ВВП, він виступає певною мірою індикатором життєздатності та конкурентоспроможності економіки будь-якої країни. Міністерство економіки України скоригувало свою оцінку падіння ВВП в 2022 році до 29.2 % і це стало можливим завдяки злагодженій роботі уряду, парламенту, допомозі міжнародних партнерів, високій адаптивності бізнесу та населення [2].

Проте все ще спостерігаються негативні тенденції, які не дають економіці почати відновлюватись. Спеціалісти Мінекономіки відзначають пригнічене споживання домогосподарств, яке зосереджувалось в основному на купівлі товарів та послуг першої необхідності.

Поточна стабілізація та подальше відновлення економічного положення України неможливе без підтримки країн-партнерів. Сьогодні існують різні погляди на те, яким же чином варто здійснювати відновлення української економіки. Одним із найпоширеніших є припущення про застосування так званого «плану Маршалла».

Нагадаємо, що «план Маршалла», є найбільш успішною економіко-політичною програмою відновлення країн Західної Європи після Другої світової війни. Вона передбачала надання США кредитів на відбудову та доставку товарів, сировини та продовольства до Європи.

«План Маршалла» був задіяний у період з квітня 1948 р. по жовтень 1951 р., а загальний кошторис програми становив 13 млрд. доларів США.

У контексті історичних порівнянь доцільно враховувати складність сьогоденних умови та нові виклики, напрями протидії яким поки не мають прецедентів.

I. План Маршалла був розроблений і почав запроваджуватись через кілька років після закінчення війни.

Україна ж не може чекати поки закінчиться війна, а отже й план відбудови має враховувати потреби як мирного будівництва, так і завдань поточної військової протидії агресору.

Секція 7

Україна – формування післявоєнних можливостей для розвитку бізнесу: погляд молоді

II. Мирна відбудова Західної Європи у повоєнні роки гарантувалася також військовим потенціалом США.

Для України ризики агресивних нападів росії залишаються високими навіть для віддалених (від росії) регіонів, відтак стратегія відбудови має ґрунтуватись не на мирній, а на безпековій основі. Для цього необхідно:

1) створити мережу військових баз за участі іноземних партнерів і навчальних центрів з іноземними інструкторами. Тобто, має відбутися «поєднання» обласних центрів та важливих інфраструктурних об'єктів (атомних станцій, аеропортів, залізничних вузлових станцій) з відповідними (хоча й віддаленими) безпековими і військовими базами і центрами;

2) сформувати сучасну комунікаційну мережу (з урахуванням можливостей захищеного і супутникового інтернету, у т.ч. Старлінк).

III. «План Маршалла» був спрямований на розвиток ринкових інститутів, що включало у себе у тому числі й:

- сприяння продуктивності праці та створення конкурентоспроможних виробництв

- зменшення економічної замкненості, посилення зовнішньоекономічних зв'язків,

Варто розуміти, що всі країни вийшли з тієї війни (практично у рівній мірі) послабленими, а у ряді випадків навіть бідними, і відновлювальні процеси повинні були починатись практично з нуля. Україна ж має започатковувати процеси відбудови в оточенні розвинутих і успішних висхідних країн Європи.

Не менш показовим для України є процес відновлення Балканських країн після воєнного конфлікту в 90-х роках. З кінця 1990-х років основну роль у процесах підтримки миру та післявоєнної відбудови Балканських країн відігравав ЄС, який започаткував Процес Стабілізації та Асоціації з метою досягнення стійкого миру в регіоні та підготовки цих країн до членства в ЄС [1].

У перші роки післявоєнного відновлення обсяги міжнародної допомоги розвитку для БіГ перевищували 20 % ВВП. Обсяги такої допомоги в розрахунку на душу населення БіГ коливалися від \$140 до

Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції
«Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля»

\$279. Фінансовий пакет від міжнародних донорів для БіГ включав офіційні гранти, пільгові позики, а також схеми із включенням приватного сектору. Пріоритетними сферами фінансування були: публічна інфраструктура, реструктуризація фінансового сектору, місцевий розвиток і розбудова інститутів, включаючи державне управління.

Значні проблеми реалізації програми реконструкції виникали через недосконалу координацію міжнародної допомоги та управлінням проектами.

До 1999 року внесок ЄС у відбудову БіГ та інших Балканських країн був інституціоналізований за допомогою програм PHARE і OBNOVA.

4-5 липня в Лугано пройшла чергова Міжнародна конференція з питань відновлення України (URC 2022), яка стала унікальною можливістю для України поділитися своїм планом відновлення і налагодити взаємодію з міжнародними партнерами для найоптимальнішого вирішення завдань і викликів, що стоять перед Україною.

На вище згаданій конференції українським прем'єр-міністром був презентований вітчизняний «План відновлення України». Власне, він являє собою програму тривалістю 10 років, і сукупною чисельністю 850 проєктів [3].

Міжнародна підтримка країн, які постраждали від військових конфліктів у наш час є поширеною практикою. Котра має на меті відновлення миру та протидія країнам-агресорам, посилення партнерських взаємовідносин між державами та розвиток і покращення усіх державних інституцій.

Прикладом зазначеної практики слугує допомога від США, яку досі отримує Ізраїль, котрий перебуває в стані перманентної війни. Зокрема, в 2020 році воєнний бюджет цієї країни майже на 20 % залежав від допомоги американського уряду.

Винятку не становить і Україна, якій для відбудови будинків, доріг, інфраструктури та бізнесу знадобиться чимало часу. Однак спільними зусиллями за підтримки країн-партнерів Україна зможе відновити життя та відкрити нові шляхи розвитку та удосконалення.

Секція 7

Україна – формування післявоєнних можливостей для розвитку бізнесу: погляд молоді

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Медведєв Я. Повоєнне відновлення: чим Україні може бути корисний досвід Європи та Азії. URL : <https://thepage.ua/ua/experts/plan-marshalla-dlya-ukrayini>
2. Іванов С. В. Економічне відновлення і розвиток країн після збройних конфліктів та воєн: невтрачені можливості для України. *Економіка України*. 2019. № 1 (686). С. 75–89. URL : <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/6678>
3. План відновлення України. URL : <https://recovery.gov.ua/>